

Vuoden 2022 talousarvion toteutuminen

216/02.02.00/2021

Khall 20.03.2023 § 80

Selostus

Kaupungin vuoden 2022 talousarvio mukaan lukien rahastot ja vesihuoltolaitos oli talousarviomuutosten jälkeen 6, 2 milj. euroa alijäämäinen. Alkuperäinen talousarvio oli 730 euroa ylijäämäinen.

Kaupungin vuoden 2022 tilinpäätöstiedot ovat valmistuneet. Pohjois-Karjalan kuntien osalta Siun soten viimeisen toimintavuoden mittavat alijäämät veivät kuntatalouden alijäämäiseksi melkein kaikissa Pohjois-Karjalan kunnissa.

Outokummun kaupungin vuoden 2022 tilikauden alijäämä on tuloksenkäsittelyerien jälkeen 6,9 milj. euroa. Tilikauden tulosta heikensi Siun soten alijäämän kattamisesta aiheutuneet kulut sekä sijoitusten heikko kehitys. Toimintakate muodostui kuitenkin talousarviota paremmaksi, mitä selittää suurelta osin Siun soten alijäämän kattamista koskevien kirjausten tarkentuminen vuoden 2021 palkkaharmonisaatiokustannuksia koskevan pakollisen varauksen osalta.

Toimintakatteen muutos edelliseen vuoteen oli 8,1 %, kun se edellisenä vuotena oli 0,7 %.

Kaupungin lainakanta alittui hieman edellisen vuoden tasosta. Asukaskohtainen lainakanta kuitenkin nousi johtuen asukasluvun vähenemästä. Vuoden 2022 lopussa asukaskohtainen lainamäärä oli 1 920 euroa kun se vuotta aiemmin oli 1895 euroa.

Kaupungin taloudellinen tilanne on tasapainossa vuonna 2023, mutta taloudellinen tilanne heikkenee kuitenkin jo vuonna 2024 verotulojen ja valtionosuuksien vakiintuessa vastaamaan sote-uudistuksen jälkeistä pysyvää tulotasoa. Tuloja pienentää ns. verohäntien vaikutusten poistuminen ja valtionosuuksien tason tarkistus vastaamaan vuoden 2022 toteutunutta sote-kulujen tasoa.

Kaupunginhallitus käsittelee varsinaisen tilinpäätöksen maaliskuun loppuun mennessä ja kaupungivaltuusto kesäkuun loppuun mennessä.

Käyttötalous

Talousarvion sitovuusmääräysten mukaan kaupunginvaltuustoon nähden sitovaa on käyttötalousosan toimielimen toimintakate. Vuoden 2022 talousarvion käyttötalouden toimintakate oli 47,7 milj. euroa. Toimintakatteeksi muodostui 47,3 milj. euroa. Käyttötalouden talousarvio alittui 0,4 milj. euroa toteumaprosentin ollessa 99 %.

Kaupunkirakennelautakunnan talousarvio ylittyi valtuuston asettamalla sitovuustasolla 75 787 euroa. Selittävä tekijä tähän oli Siun soten alijäämä pelastuslaitoksen osalta, joka ei ollut talousarviomuutosta tehtäessä tiedossa. Pelastuslaitoksen maksuosuus talousarviossa oli 609 000 euroa ja toteuma 689 009 euroa.

Siun soten talouden toteutuma muodostui ennakoitua heikommaksi. Kokonaisuutena kuntien yhteenlasketut vuoden 2022 maksuosuudet ylittyivät 63,8 milj. eurolla. Tästä palkkaharmonisaatiota koskevan pakollisen varauksen osuus on noin 24,1 milj. euroa ja muusta toiminnasta aiheutuva ylitys 39,6 milj. euroa. Vielä syksyllä Siun soten alijäämäärvio oli noin 33 milj. euroa ja arvio palkkaharmonisaation kustannuksesta 20 milj. euroa.

Outokummun osuus alijäämästä on 1,9 milj. euroa ja palkkaharmonisaatiosta 1,1 milj. euroa, josta 0,6 milj. euroa kohdistuu vuodelle 2021 ja 0,5 milj. euroa kohdistuu vuodelle 2022. Siun sotelta kaupungille tulevan loppulaskun suuruus on näin ollen 3 milj. euroa. Siun soten maksuosuuksien kasvu vuoden 2021 tilinpäätökseen nähden on jopa 31,1 milj. euroa, 11,5 %.

Vuoden 2022 talousarviomuutoksessa Siun soten maksuosuuksien kasvuun varauduttiin 2,4 milj. eurolla. Arvio sisälsi palkkaharmonisaatiokustannuksen vuosien 2021 ja 2022 osalta. Kokonaisuutena Siun soten maksuosuuksien toteutuma muodostui siten syksyllä 2022 arvioitua heikommaksi.

Siun soten alijäämä on kirjattu kaupungin vuoden 2022 tilinpäätöksessä siten, että kaupungin osuus (1,9 milj. euroa) kuntayhtymän vuoden 2022 alijäämästä (39,6 milj. euroa) on kirjattu vuoden 2022 menoksi. Vuoden 2022 osuus palkkaharmonisaatiokustannuksista (0,5 milj. euroa) on kirjattu pakollisena varauksena tilikaudelle 2022. Vuoden 2021 osuus palkkaharmonisaatiokustannuksista (0,6 milj. euroa) on kirjattu pakollisena varauksena aikaisempaa tilikautta koskevan olennaisen virheen oikaisuna oman pääoman erään edellisten tilikausien yli/alijäämä.

Kirjauksista johtuen Siun soten alijäämästä kohdentuu vuoden 2022 tulokseen yhteensä 2,4 milj. euroa. Vuoden 2021 osuus pienentää kaupungin taseen ylijäämäpuskuria 0,6 milj. eurolla, joten kirjaustavan muutoksella ei ole vaikutusta kaupungin talouden kokonaistilanteeseen.

Siun soten alijäämän kirjausten perusteena on kirjanpitolautakunnan sekä kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue – ja kuntajaoston ja sitä edeltäneen kuntajaoston yleishjeet ja lausunnot (mm. lausunto 133 takautuvasti maksettavien palkkojen kirjanpitokäsittelystä). Kirjaustavan arvioinnissa keskeisenä perusteena on selvittää, onko kyseessä kirjanpidollisen arvion muutos vai aikaisempia kausia koskeva virheen oikaisu. Arvioinnin perusteella vuoden 2021 palkkaharmonisaatiota koskeva osuus on kirjattu virheen oikaisuna. Ohjeiden mukaan tilinpäätösperiaatteiden muutokset sekä aikaisempia tilikausia koskevien virheiden oikaisut tulee tehdä yksinomaan omaa pääomaa (Edellisten tilikausien voitto/tappio) oikaisemalla. Oikaisuja ei siten tehdä tulosvaikutteisesti vaan takautuvasti. Vuoden 2022 tilinpäätös antaa näin menetellen myös kuntalain edellyttämällä tavalla oikean ja riittävän kuvan kaupungin taloudesta ja etenkin tilikaudesta 2022, kun vuodelle 2022 ei ole kirjautunut aiemmille vuosille kohdistuvia olennaisia menoja.

Vuodelta 2022 kertyneen alijäämän lisäksi kuntien katettavaksi tuli vuoden 2021 tilinpäätöksen mukainen alijäämä 17,1 milj. euroa. Yhteensä kahdelta viimeiseltä vuodelta kertyi katettavaa alijäämää lähes 81 milj. euroa. Vuoden 2021 alijäämästä Outokummun osuus oli noin 0,8 milj. euroa. Lisäksi vuonna 2022 realisoitui maksettavaksi pelastustoimen varallaolokorvauksia noin 0,2 milj. euroa. Sekä vuoden 2021 alijäämää että pelastustoimen varallaolokorvauksia vastaan kuitenkin purettiin aiemmin tehtyä pakollista varausta, minkä

seurauksena korvausten maksulla ei ollut vaikutusta vuoden 2022 tilikauden tulokseen.

Investointiosa

Investointiosan sitovuusmäärysten mukaan nimetyille kohteille myönnetyt määrärahat ovat valtuustoon nähden projektikohtaisesti bruttomäärältään sitovia.

Seuraavien investointikohteiden bruttomäärärahat ylittivät:

Investointi	TA 2022	Toteuma 2022	Ylitys
Kotipuiston leikkivälineiden uusiminen	20 000	20 561	561
Kummun koulun ulkoalueiden viimeistely	30 000	30 789	789
Pohjoisahon päiväkodin korjaus	230 000	251 959	21 959
Joensuunkadun kunnostus	370 000	385 340	15 340
Kaitalammen runkovesij. uusiminen	250 000	259 797	9 797
Viemäriverkosto	200 000	232 622	32 622

Kokonaisuutena investointiosan määrärahat, netto alittuivat. Talousarvio netto oli 3,2 milj. euroa, toteuma 2,4 milj. euroa.

Tuloslaskelma

Talousarvion sitovuusmäärysten mukaan kaupunginvaltuustoon nähden sitovaa on kaikki tuloslaskelmaosan määrärahat lukuunottamatta poistoja, jotka määräytyvät hyväksytyin poistosuunnitelman mukaisesti.

Verotuloja kertyi 22,5 milj. euroa. Verotulokertymä alitti muutetun talousarvion runsaat 0,2 milj. euroa. Outokummun kaupungin verotulokehitys oli heikko, kasvua vain 0,8 % edelliseen vuoteen nähden. Kiinteistöverot ja yhteisverot kertyivät lähes talousarvion mukaisesti, kunnallisvero jäi reilu 0,1 milj. euroa arvioidusta.

Kunnallisverotilitykset kasvoivat koko maan tasolla 5 %, Outokummun kunnallisverojen kasvu oli 2,3 %. Yhteisöveroja kertyi 1,8 milj. euroa, laskua edelliseen vuoteen oli 7,2 %. Yhteisöverokertymään vaikutti koronatukitoimena toteutetun määräaikaisen kuntaryhmän jako-osuuden päättyminen, mikä vähensi kuntien yhteisöveron tuottoja. Yhteisöveron tasoon vaikutti 1.8.2021 lähtien yhteisöveron jako-osuuden korotus 1,25 %-yksiköllä, mikä tehtiin varhaiskasvatusmaksujen alentamisen kompensationsa. Kiinteistöveroja kertyi 1,6 milj. euroa, vähennystä edelliseen vuoteen nähden 7,4 %. Kiinteistöverokertymän kasvu koko maan tasolla oli 6,2 %.

Valtionosuuksia kertyi 24,3 milj. euroa, kun muutetussa talousarviossa määräksi arvioitiin 24,1 milj. euroa. Valtionosuuksien määrä edelliseen vuoteen nähden kasvoi 8,7 %. Muutosta selittää verotulomenetysten korvaus, joka kasvoi 13,2 % sekä opetus- ja kulttuuritoimen muun valtiosuuden myönteinen kehitys. Takaisinperintä oli lähes 0,2 milj. euroa pienempi.

Rahoitustuotot ja -kulut poikkesivat talousarviosta merkittävästi. Rahoitustuotot ja -kulut olivat talousarviossa -2,6 milj. euroa ja toteuma -3,9 milj. euroa. Muut

rahoitustuotot jäivät 1,4 milj. euroa alle talousarvion, korkokulut ylittyivät noin 15 000 euroa.

Sijoitusmarkkinoiden kehitys oli vuonna 2022 heikko. Rahastojen yhteenlaskettu markkina-arvo oli vuoden lopussa 56,6 milj. euroa, joka oli runsaat 5,8 milj. euroa, noin 9,2 %, edellistä vuodenvaihdetta matalammalla tasolla. Rahastojen tilikauden tulos jäi arvonlennusten johdosta noin 3,7 milj. euroa alijäämäiseksi, kun muutetussa talousarviossa alijäämäksi arvioitiin 2,7 milj. euroa.

Rahoitusosa

Talousarvion sitovuusmääräysten mukaan rahoitusosaan merkittyä pitkäaikaislainojen lisäystä ei saa ylittää ilman valtuuston päätöstä. Samoin antolainojen lisäystä ei saa ylittää ilman valtuuston päätöstä.

Rahoitusosan antolainojen lisäys 1 250 000 sisältää Outokummun Teollisuuskylä Oy:lle myönnetyn investointilainan. Talousarviossa antolainojen lisäys oli 1 250 000 euroa.

Vuoden 2022 aikana nostettiin uutta pitkäaikaista lainaa 3,75 milj. euroa. Talousarviossa uutta pitkäaikaista lainaa oli suunniteltu nostettavan 6,75 milj. euroa. Kaupungin lainakanta oli 12,4 milj. euroa, 1 920 euroa/asukas. Lainakanta säilyi vuoden 2021 tasolla.

Yhteenveto

Kunnan tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevien ohjeiden mukaisesti kaupunginvaltuuston tulee ottaa kantaa mahdollisiin talousarvion sitovuustasojen poikkeamiin ennen tilinpäätöksen hyväksymistä.

Vaikutusarviointi	Ei
Valmistelija	Kaupunginjohtaja
Lisätietoja	Kaupunginjohtaja Päivi Lintumäki, 050 382 7769, paivi.lintumaki@outokummunkaupunki.fi
Esittelijä	Kaupunginjohtaja
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus esittää, että kaupunginvaltuusto päättää 1) merkitä vuoden 2022 tilikauden toteutumisen tiedoksi ja 2) hyväksyä edellä esitetyt toteutumat kaupunginvaltuuston asettamiin sitovuustasoihin nähden sekä hyväksyä sitovien tavoitteiden poikkeamat.
Päätös	Kaupunginjohtajan ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.